ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 18ης Μαΐου 1962*

Στην υπόθεση 13/60,

1) «**Geitling**» **Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft mbH,** εκπροσωπούμενη από τους διαχειριστές της στο Essen, Frau-Bertha-Krupp-Straße 4,

2) «**Mausegatt**» **Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft mbH,** εκπροσωπούμενη από τους διαχειριστές της στο Essen, Frau-Bertha-Krupp-Straße 4,

3) «**Präsident**» **Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft mbH,** εκπροσωπούμενη από τους διαχειριστές της στο Essen, Frau-Bertha-Krupp-Straße 4,

4) **Οι εταιρίες ορυχείων της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ,** μέλη των τριών πιο πάνω κοινοπραξιών πωλήσεως και εκπροσωπούμενες από αυτές, ενεργούσες συγχρόνως ως εταίροι της υπό ίδρυση «Ruhrkohle Verkaufsgesellschaft mbH»,

Gewerkschaft Auguste Victoria,
Marl-Hüls,

Deutsche Erdöl-Aktiengesellschaft
Steinkohlenbergwerk Graf Bismarck,
Gelsenkirchen,

Concordia Bergbau-Aktiengesellschaft,
Oberhausen,

Hütten- und Bergwerke Rheinhausen Aktiengesellschaft,
Essen,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Bergwerksgesellschaft Dahlbusch,
Gelsenkirchen,

Emscher-Lippe Bergbau-Aktiengesellschaft,
Datteln,

Essener Steinkohlenbergwerke Aktiengesellschaft in Vertretung der Mannesmann Aktiengesellschaft,
Essen,

Ewald-Kohle Aktiengesellschaft,
Recklinghausen,

Gewerkschaft des Steinkohlenbergwerks Haus Aden,
Recklinghausen,

Ilseder Hütte, Steinkohlenbergwerke Friedrich der Große,
Herne,

Steinkohlenbergwerk Friedrich Heinrich Aktiengesellschaft,
Kamp-Lintfort, Kreis Moers,

Harpener Bergbau-Aktiengesellschaft,
Dortmund,

Heinrich Bergbau Aktiengesellschaft,
Essen-Kupferdreh,

Steinkohlenbergwerk Heinrich Robert Aktiengesellschaft,
Herringen b. Hamm,

Bergwerksgesellschaft Hibernia Aktiengesellschaft,
Herne,

Hoesch Aktiengesellschaft,
Dortmund,

Gelsenkirchener Bergwerks-Aktiengesellschaft,
Essen,

Hansa Bergbau Aktiengesellschaft,
Dortmund,

Carolinenglück Bergbau Aktiengesellschaft,
Bochum,

Graf Moltke Aktiengesellschaft,
Gelsenkirchen,

Hamborner Bergbau Aktiengesellschaft,
Duisburg-Hamborn,

Friedrich Thyssen Bergbau Aktiengesellschaft,
Duisburg-Hamborn,

Gewerkschaft Alte Haase,
Sprockhövel,

Klöckner-Bergbau Königsborn-Werne Aktiengesellschaft,
Unna-Königsborn,

Langenbrahm Steinkohlenbergbau Aktiengesellschaft,
Essen,

Bergbau Aktiengesellschaft Lothringen,
Bochum,

Steinkohlenbergwerk Mansfeld GmbH,
Bochum-Langendreer,

Märkische Steinkohlengewerkschaft,
Hessen b. Hamm,

Steinkohlenbergwerke Mathias Stinnes Aktiengesellschaft,
Essen,

Hüttenwerk Oberhausen Aktiengesellschaft,
Oberhausen,

Niederrheinische Bergwerks-Aktiengesellschaft,
Düsseldorf,

Gewerkschaft Petrus Segen,
Niederstüter über Hattingen,

Rheinpreussen Aktiengesellschaft für Bergbau und Chemie,
Homberg/Niederrhein,

Rheinstahl Bergbau Aktiengesellschaft,
Essen,

Gebrüder Stumm Gesellschaft mit beschränkter Haftung,
Zeche Minister Achenbach,
Brambauer/Westfalen,

Klöckner-Werke Aktiengesellschaft, Bergbau Victor-Ickern,
Castrop-Rauxel,

Bergwerksgesellschaft Walsum mit beschränkter Haftung,
Walsum/Niederrhein,

Steinkohlenbergwerk Westfalen Aktiengesellschaft,
Ahlen,

εκπροσωπούμενες από τον Werner von Simson, δικηγόρο στο Oberlandesgericht του Düsseldorf, και τον Hans Hengeler, δικηγόρο στο Landgericht του Düsseldorf,

με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Werner von Simson, Luxembourg-Bertrange,

προσφεύγουσες,

υποστηριζόμενες από την

Κυβέρνηση της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, εκπροσωπούμενη από τον Υπουργό Οικονομικών και Μεταφορών, επικουρούμενο από τον Dr. Joseph H. Kaiser, καθηγητή του Πανεπιστημίου του Freiburg i. Br., με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Werner von Simson, Luxembourg-Bertrange,

παρεμβαίνουσα,

κατά

Ανωτάτης Αρχής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, εκπροσωπούμενης από τον νομικό της σύμβουλο, Dr. Heinrich Matthies, επικουρούμενο από τον Dr. Ernst Joachim Mestmäcker, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Saarbrücken, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την έδρα της, 2, place de Metz,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 16/60 της 22ας Ιουνίου 1960 της Ανωτάτης Αρχής (*Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* 47, της 23ης Ιουλίου 1968) περί μη χορηγήσεως στις προσφεύγουσες αδείας ιδρύσεως ενιαίας κοινοπραξίας πωλήσεων, της «Ruhrkohle Verkaufsgesellschaft mit beschränkter Haftung» για τη διάθεση της παραγωγής τους σε άνθρακα,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους A. M. Donner, Πρόεδρο, O Riese και J. Rueff (εισηγητή δικαστή) προέδρους τμήματος, Ch. L. Hammes και R. Rossi, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Karl Roemer
γραμματέας: A. van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού

Δεν προβλήθηκε καμιά ένσταση κατά του παραδεκτού της υπό κρίση προσφυγής.

Ούτε γεννάται κανένα θέμα αυτεπάγγελτης έρευνας του παραδεκτού της.

Η απόφαση 16/60 της οποίας ζητείται η ακύρωση αποτελεί ατομική απόφαση.

Εφόσον η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατόπιν αιτήσεως των προσφευγουσών τις αφορά.

Η παρέμβαση του Ομόσπονδου Κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας επιτράπηκε με διάταξη του Δικαστηρίου της 3ης Μαΐου 1961. Η παρέμβαση αυτή ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 34 του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

Για τους λόγους αυτούς τόσο η προσφυγή 13/60, όσο και η παρέμβαση στην υπόθεση αυτή είναι παραδεκτές.

Επί της ουσίας

1. *Προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως*

Οι προσφεύγουσες ζητούν την ακύρωση της απόφασης 16/60 για ανεπάρκεια αιτιολογίας, ανακριβείς διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της Συνθήκης και κατάχρηση εξουσίας.

Οι προσφεύγουσες δήλωσαν με το υπόμνημα απαντήσεως ότι «δεν χρειάζεται πλέον να κρατηθεί ο λόγος περί καταχρήσεως εξουσίας» και κατόπιν τούτου η απόφαση δεν θα ασχοληθεί με τον λόγο αυτό.

Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως υπάγεται στην «παράβαση ουσιώδους τύπου», οι δε άλλοι δύο στην «παράβαση της Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της».

Οι λόγοι αυτοί θα ερευνηθούν στην παρούσα απόφαση χωριστά υπό τα ανωτέρω δύο κεφάλαια, αλλά κατά σειρά αντίστροφη.

2. *Αντίστοιχες θέσεις της Ανωτάτης Αρχής και του Δικαστηρίου σε σχέση με το άρθρο 65 της Συνθήκης*

Το άρθρο 65, παράγραφος 2, ορίζει ότι η Ανωτάτη Αρχή μπορεί να επιτρέπει ορισμένες συμφωνίες αν διαπιστώσει ότι πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει η Συνθήκη.

Η διατύπωση αυτή περιορίζει στενά το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής, η οποία αναφέρεται κυρίως στο κύρος σε σχέση προς τη Συνθήκη των λόγων που οδήγησαν την Ανωτάτη Αρχή να διαπιστώσει ότι η άδεια από κοινού πωλήσεως, την οποίαν ζήτησαν οι προσφεύγουσες στις 20 Μαΐου 1960, δεν μπορούσε να χορηγηθεί.

Οι λόγοι αυτοί εκτίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης 16/60 της 22ας Ιουνίου 1960.

3. *Παράβαση της Συνθήκης*

Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ως παράβαση της Συνθήκης δύο αιτιάσεις: Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της Συνθήκης και ανακριβή διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών.

Οι προσφεύγουσες ενισχύουν την πρώτη αιτίαση επικαλούμενες έκδηλη αγνόηση των διατάξεων της Συνθήκης.

Α — *Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της Συνθήκης*

Οι προσφεύγουσες αιτιώνται την Ανωτάτη Αρχή ότι «προέβη σε ερμηνεία και σε εφαρμογή που είναι νομικά ψευδείς»:

α) της εννοίας «της εξουσίας προσδιορισμού των τιμών»,

β) της εννοίας του «ελέγχου της διάθεσης στις αγορές»,

γ) της εννοίας του «σημαντικού μέρους των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς».

α) Η έννοια της «εξουσίας προσδιορισμού των τιμών»

Τόσο οι προσφεύγουσες όσο και η παρεμβαίνουσα ισχυρίζονται ότι, υπό τις χρονικές και τοπικές περιστάσεις υπό τις οποίες τίθεται το πρόβλημα που υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, υφίσταται βαθιά διαφορά μεταξύ της εξουσίας καθορισμού των τιμών και της εξουσίας προσδιορισμού τους.

Ο ισχυρισμός αυτός εκφράζεται ιδίως στην προσφυγή υπό την ακόλουθη μορφή:

«Εκείνος ο οποίος περιορίζεται στην καταχώρηση των αποτελεσμάτων που οφείλονται στη δράση των δεδομένων της αγοράς στο επίπεδο των τιμών καθορίζει τις τιμές, αλλά δεν τις προσδιορίζει. Η παράγραφος 2, περίπτωση γ, δεν απαγορεύει αυτόν τον τυπικό καθορισμό των τιμών, αλλά μόνον την πραγματική εξουσία η οποία επιτρέπει τον προσδιορισμό των τιμών ανεξάρτητα από την αγορά.».

Κατά την άποψη των προσφευγουσών, η οργάνωση από κοινού αγοράς, η οποία αφορά την προσφυγή, ναι μεν έχει την εξουσία να καθορίζει τις τιμές, αλλά δεν μπορεί να έχει την εξουσία να τις προσδιορίζει αν υποχρεούται να ευθυγραμμίζει την πολιτική της των τιμών προς τις τιμές των ανταγωνιστικών προϊόντων, ιδίως δε στην παρούσα περίπτωση, την τιμή του εισαγόμενου από τρίτες χώρες άνθρακα και την τιμή του πετρελαίου.

Η Ανωτάτη Αρχή θεωρεί αντιθέτως ότι η οργάνωση από κοινού πωλήσεως δίνει στους ενδιαφερομένους την εξουσία να προσδιορίζουν τις τιμες.

Αυτή η διαφορά απόψεων αποτελεί τη βάση της παρούσας διαφοράς.

Η αντιμετώπιση των δύο απόψεων απαιτεί την εις βάθος διερεύνηση της λεπτής διακρίσεως, όπου οι προσφεύγουσες στηρίζουν το κύριο επιχείρημά τους, μεταξύ της «εξουσίας καθορισμού των τιμών» και «εξουσίας προσδιορισμού τους».

Παρόμοια διάκριση δεν διατυπώνεται ρητώς πουθενά στη Συνθήκη, ούτε στα έγγραφα που δημοσιεύθηκαν με την ευκαιρία της επικύρωσής της.

Η έρευνα των λέξεων «καθορίζω» και «προσδιορίζω» δεν παρέχει αποφασιστικά στοιχεία υπέρ της προαναφερθείσας διάκρισης.

Ναι μεν το άρθρο 65, παράγραφος 1, ορίζει ότι απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες που τείνουν να καθορίζουν ή προσδιορίζουν τις τιμές, το άρθρο όμως 65, παράγραφος 2, διευκρινίζει ότι η Ανωτάτη Αρχή επιτρέπει υπό ορισμένες περιστάσεις ορισμένες συμφωνίες, υπό την επιφύλαξη ιδίως ότι δεν είναι ικανές να δώσουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προσδιορίζουν τις τιμές.

Η διαφορά της διατυπώσεως μεταξύ των παραγράφων 1 και 2 απαιτεί εξήγηση, η δε διάκριση στην οποία προβαίνουν οι προσφεύγουσες είναι ικανή να την παράσχει.

Ναι μεν η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας δεν μπορεί προφανώς να δώσει τη λύση στην υπό κρίση διαφορά, παρέχει όμως στην άποψη των προσφευγουσών έμμεσο έρεισμα κατά το μέτρο που το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης αυτής, το οποίο πραγματεύεται ανάλογο θέμα με αυτό που ρυθμίζει το άρθρο 65 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, δεν απαιτεί από τις συμπράξεις στις οποίες μπορεί να δοθεί άδεια να μην περιλαμβάνουν εξουσία προσδιορισμού των τιμών, αλλά ορίζει ότι δεν πρέπει να παρέχουν στις επιχειρήσεις «την δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων».

Αν γίνει δεκτό ότι το άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ και το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ διαπνέονται από κοινό πνεύμα, η εξουσία προσδιορισμού των τιμών θα ήταν λίγο-πολύ ισοδύναμη με εκείνη που διαθέτουν οι επιχειρήσεις σε ένα καθεστώς όπου ο ανταγωνισμός θα είχε καταργηθεί, πράγμα που αποτελεί κατ' ουσίαν την άποψη των προσφευγουσών.

Η ερμηνεία αυτή στην έκφραση «εξουσία προσδιορισμού των τιμών» επιβεβαιώνεται από το άρθρο 2 της Συνθήκης το οποίο επιβάλλει στην Κοινότητα την υποχρέωση να «δημιουργήσει προοδευτικώς τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν μόνες τους την ορθολογικότερη κατανομή της παραγωγής στο υψηλότερο επίπεδο παραγωγικότητος».

Επιβεβαιώνεται δε ακόμη περισσότερο από το άρθρο 5, το οποίο υποχρεώνει την Κοινότητα να εξασφαλίζει «την θέσπιση, την διατήρηση και την τήρηση κανονικών όρων ανταγωνισμού».

Υπό το φως αυτών των διαπιστώσεων οι προσφεύγουσες βασίμως επικαλούνται στην επιχειρηματολογία τους μια διάκριση αρχής μεταξύ «εξουσίας καθορισμού των τιμών» και «εξουσίας προσδιορισμού τους».

Η εξουσία καθορισμού των τιμών είναι, για τον δικαιούχο, αντικειμενική κατάσταση, που απορρέει από οργανική διάρθρωση η οποία διαπιστώνεται εύκολα.

Αντίθετα, η εξουσία προσδιορισμού των τιμών στηρίζεται στην ευχέρεια που παρέχεται στον δικαιούχο να ορίζει αισθητά διαφορετικό επίπεδο τιμών από εκείνο στο οποίο θα διαμορφώνονταν οι τιμές υπό την επίδραση μόνον του ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου η αναγνώριση εξουσίας προσδιορισμού των τιμών προϋποθέτει τη διαπίστωση ότι οι πραγματικές τιμές είναι ή μπορούν να είναι διαφορετικές απ' ό,τι θα ήσαν αν δεν υφίστατο καμία εξουσία καθορισμού των τιμών.

Η διαπίστωση αυτή συνεπάγεται σύγκριση μεταξύ του πραγματικού και του δυνατού, σύγκριση λεπτή, που δεν μπορεί να μην αφήσει μεγάλο περιθώριο εκτιμήσεως.

Η Ανωτάτη Αρχή, για να εκτιμήσει το αίτημα που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες στις 20 Μαΐου 1960, προέβη σ' αυτήν τη σύγκριση και εξέθεσε στις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης 16/60 τους λόγους που την οδήγησαν να διαπιστώσει ότι η εξουσία καθορισμού των τιμών που προέκυπτε από την ύπαρξη της οργανώσεως από κοινού αγοράς την οποία αφορά η παρούσα προσφυγή ισοδυναμούσε με εξουσία προσδιορισμού των τιμών.

Πρέπει να ερευνηθεί το κύρος αυτών των λόγων σε σχέση με τη Συνθήκη.

Δεν αμφισβητείται ότι η οργάνωση από κοινού αγοράς επιτρέπει στις αρχές οι οποίες τη διευθύνουν, επιβάλλοντας υπό ορισμένες επιφυλάξεις σε όλες τις επιχειρήσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους ενιαίο τιμοκατάλογο, να ασκούν περιορισμένη επιρροή και να εξοβελίζουν τον κίνδυνο εξολοθρευτικού ανταγωνισμού (αίτηση της 20ής Μαΐου 1960, σ. 25).

Ο ισχυρισμός αυτός αναφέρεται στην προσφυγή (αριθμός 39) όπου υπογραμμίζεται

«ότι μια οργάνωση από κοινού πωλήσεως έχει ασφαλώς από τη φύση της, το καθήκον να υποκαθίσταται στα μέλη της συμπράξεως των επιχειρήσεων (...) για να αποφευχθεί να ανταγωνίζονται αμοιβαία οι τιμές στις οποίες πωλούν τα μέλη της συμπράξεως».

Ο ίδιος ισχυρισμός ενισχύεται στο υπόμνημα απαντήσεως (αριθμός 86):

«είναι ασφαλώς αληθές ότι κατόπιν της ενώσεως σ' έναν οργανισμό από κοινού πωλήσεως (...) ο ανταγωνισμός των τιμών μεταξύ μελών της συμπράξεως των επιχειρήσεων εξαφανίζεται».

(Η λέξη «μεταξύ» είναι υπογραμμισμένη στο κείμενο).

Αυτή η εξαφάνιση του ανταγωνισμού μεταξύ μελών της συμπράξεως αποτελεί την εσωτερική της ενέργεια.

Με την κατάργηση του ανταγωνισμού μεταξύ μελών της συμπράξεως, οι τιμές στο εσωτερικό της συμπράξεως είναι απαλλαγμένες όχι μόνο από τον «εξολοθρευτικό» ανταγωνισμό, αλλά επίσης και από τον ανταγωνισμό που θα ασκούσαν οι παραγωγοί με το πιο χαμηλό κόστος παραγωγής επί εκείνων που, ανεξαρτήτως αιτίας, έχουν υψηλότερο κόστος παραγωγής.

Επί του σημείου αυτού το Δικαστήριο θεωρεί βάσιμη την άποψη της Ανωτάτης Αρχής, η οποία διαπιστώνει ότι η συμφωνία πωλήσεως από κοινού,

«σύμφωνα με τη διατύπωση που χρησιμοποίησαν οι προσφεύγουσες στην αίτησή τους και στην προσφυγή τους (...) τους παρέχει την ευχέρεια να καθορίσουν ή να διατηρήσουν σε ισχύ, στην κύρια περιοχή τους πωλήσεως, διαφορετικές τιμές τιμοκαταλόγου από ό,τι θα ήσαν αν δεν υπήρχε συμφωνία συμπράξεως (...) και οι οποίες εξασφαλίζουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις την προστασία των δικών τους τιμών, για να μπορέσουν να εφαρμόσουν ανενόχλητα μέτρα αναπροσαρμογής» (υπόμνημα αντικρούσεως αριθμός 19).

Η χρήση τέτοιας ευχέρειας υπάγεται προφανώς σε εξωτερικούς ανταγωνισμούς, που θα ερευνηθούν πιο κάτω, η οποία όμως επάγεται, υπό την επιφύλαξη των

αποτελεσμάτων αυτών των εξωτερικών ανταγωνισμών, ορισμένη εξουσία προσδιορισμού των τιμών.

Η εξουσία αυτή θα είναι αποτελεσματική κατά το μέτρο που θα αποκλείσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις που θα προκαλούσε η πτώση των τιμοκαταλόγων, συνεπώς κατά το μέτρο που η διαδικασία πωλήσεως από κοινού θα επιτρέψει να εξουδετερωθεί το αποτέλεσμα που θα είχαν ασκήσει οι προσφορές των παραγωγών μελών της οργανώσεως από κοινού πωλήσεως που έχουν το χαμηλότερο κόστος παραγωγής.

Υπό την επιφύλαξη των συμπερασμάτων στα οποία θα οδηγήσει η έρευνα των προαναφερθέντων αποτελεσμάτων των εξωτερικών ανταγωνισμών, δεν μπορεί να μη γίνει δεκτό ότι η εξωτερική επιρροή της οργανώσεως από κοινού πωλήσεως συνεπάγεται ορισμένη εξουσία προσδιορισμού των τιμών, η έκταση της οποίας εξαρτάται προφανώς από την ποσότητα παραγωγής που υπόκειται στις αποφάσεις της οργανώσεως από κοινού πωλήσεως.

Για να μετρηθεί αυτή η ποσότητα αρκεί να παρατηρηθεί, χωρίς να χρειάζεται να γίνει εδώ διάκριση μεταξύ ποσοτήτων που παρήχθησαν και ποσοτήτων που διατέθηκαν (η διάκριση θα γίνει στην παράγραφο γ πιο κάτω), ότι η ανθρακοφόρος λεκάνη του Ρουρ παρήγαγε το 1960 115 441 000 τόνους λιθάνθρακα (Στατιστικό δελτίο της Ανωτάτης Αρχής, 9ο έτος, αριθμός 4, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1961, πίνακας C, σ. 4 και 5).

Η παραγωγή αυτή προερχόταν, σχεδόν στο σύνολό της, από 38 εταιρίες ορυχείων που ενώθηκαν στην οργάνωση από κοινού πωλήσεως.

Οι αριθμοί αυτοί δείχνουν την έκταση των εσωτερικών ανταγωνισμών που εξουδετέρωσε η οργάνωση της από κοινού πωλήσεως στην ανθρακοφόρο λεκάνη του Ρουρ.

Το σύνολο των πιο πάνω σκέψεων αρκεί να αποδείξει ότι η Ανωτάτη Αρχή βασίμως διαπίστωσε ότι η οργάνωση της από κοινού πωλήσεως, καθορίζοντας υπό ορισμένες προϋποθέσεις τους τιμοκαταλόγους που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις οι οποίες υπάγονται στην αρμοδιότητά της, μπορούσε, μέσα σε ορισμένα όρια, να προσδιορίσει τις τιμές.

Αυτή όμως η εξουσία προσδιορισμού των τιμών θα παρέμενε πιθανή αν ο ανταγωνισμός του άνθρακα που προέκυπτε από άλλες ανθρακοφόρες λεκάνες της Κοινότητας, του άνθρακα των τρίτων χωρών και του πετρελαίου, υποχρέωνε την

οργάνωση από κοινού πωλήσεως να καθορίσει τους τιμοκαταλόγους της άνω του πιο χαμηλού επιπέδου στο οποίο θα τις είχε καθορίσει ο αμοιβαίος ανταγωνισμός των επιχειρήσεων της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ, αν ο αμοιβαίος αυτός ανταγωνισμός δεν είχε καταργηθεί από την οργάνωση από κοινού πωλήσεως.

Πρέπει να ερευνηθούν τα αποτελέσματα αυτών των εξωτερικών ανταγωνισμών.

Η Ανωτάτη Αρχή προέβη σ' αυτήν την έρευνα στις παραγράφους β, γ, και δ της απόφασης 16/60.

Στην παράγραφο β της αιτιολογικής σκέψης 12 της αποφάσεως 16/60 η Ανωτάτη Αρχή αναφέρει τους λόγους που την οδήγησαν να διαπιστώσει ότι η εξουσία προσδιορισμού των τιμών, την οποία διέθετε η οργάνωση από κοινού πωλήσεως, δεν αποκλείστηκε από τον ανταγωνισμό άλλων επιχειρήσεων της Κοινότητας.

Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από την ίδια τη δομή της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ.

Πράγματι, κάθε επιχείρηση που παράγει βαρύ προϊόν απολαύει, καταρχήν και υπό την επιφύλαξη του ανταγωνισμού λιγότερο βαρέων προϊόντων ή μικρότερου κόστους παραγωγής, περιθωρίου γεωγραφικής προστασίας εντός του οποίου έχει την εξουσία προσδιορισμού των τιμών.

Η γειτνίαση που υφίσταται μέσα στην ανθρακοφόρο λεκάνη του Ρουρ μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών καυσίμων δίνει στους πρώτους αξιόλογη προστασία έναντι πολλών άλλων παραγωγών της Κοινότητος.

Το επιχείρημα της Ανωτάτης Αρχής σύμφωνα με το οποίο

«δεν φαίνεται ότι μέχρι τώρα οι επιχειρήσεις της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ ακολούθησαν τις διακυμάνσεις των τιμών άλλων επιχειρήσεων της Κοινότητας για να προσδιορίσουν το επίπεδο των τιμών τους, αλλά αντιθέτως διαπιστώνεται μάλλον ότι οι τιμές του άνθρακα του Ρουρ ασκούν λίγο-πολύ αισθητή επιρροή στη διαμόρφωση των τιμών στις γειτονικές ανθρακοφόρες λεκάνες της Κοινότητας»

συνιστά τεκμήριο υπάρξεως εξουσίας καθορισμού των τιμών.

Το επιχείρημα των προσφευγουσών, ότι αν οι τιμοκατάλογοι του Ρουρ δεν μειώθηκαν και δεν ευθυγραμμίστηκαν με το επίπεδο των τιμών των ανταγωνιστικών προϊόντων,

«οφείλεται στο ότι είναι σχεδόν ανεξαίρετα οι πιο χαμηλές τιμές των ανθρακοφόρων λεκανών της κοινής αγοράς» (προσφυγή αριθ. 35),

αφήνει να συναχθεί, αν είναι ακριβές και ανεξαρτήτως της αιτίας, ότι τα προϊόντα του Ρουρ δεν απειλούνται άμεσα από τον ανταγωνισμό των λοιπών ανθρακοφόρων λεκανών της Κοινότητας.

Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από την έκταση των πωλήσεων του Ρουρ στην κύρια ζώνη του πωλήσεων, που ανήλθε το 1959 σε 88,4 εκατομμύρια τόνους άνθρακα, περιλαμβανομένων των ιδίων αναγκών, επί 120,9 εκατομμυρίων τόνων που αντιπροσωπεύει η κατανάλωση λιθάνθρακα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, επί συνόλου 73,1%.

Το μη αμφισβητούμενο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ έκαμαν χρήση μόνο σε ασήμαντο μέτρο της ευχέρειας ευθυγραμμίσεως που είχαν με τις τιμές άλλων επιχειρήσεων της Κοινότητας αποτελεί την πραγματική επιβεβαίωση του προηγούμενου συλλογισμού.

Στην παράγραφο γ της αιτιολογικής σκέψης 12 της απόφασης 16/60 η Ανωτάτη Αρχή αναφέρει τους λόγους που την οδήγησαν να διαπιστώσει ότι ο ανταγωνισμός του άνθρακα των τρίτων χωρών, όσο αξιόλογος και αν είναι, δεν αποτελεί ένα επιπλέον αμετακίνητο φράγμα που θα στερούσε την πολιτική τιμών της οργανώσεως από κοινού πωλήσεως των επιχειρήσεων ορυχείων του Ρουρ από ορισμένο περιθώριο χειρισμών.

Ναι μεν υφίσταται διάσταση μεταξύ των διαδίκων όσον αφορά την εκτίμηση των ποσοτήτων που εισήχθησαν από τρίτες χώρες στην κύρια ζώνη πωλήσεων των ενδιαφερομένων, δηλαδή την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, σε σχέση με τις ποσότητες λιθάνθρακα που παρήχθησαν από τις προσφεύγουσες — 6,3% για την Ανωτάτη Αρχή έναντι άνω του 15% για τις προσφεύγουσες — καθώς και για τις βάσεις που μπορούν να δώσουν σ' αυτόν τον υπολογισμό όλη του τη σημασία, οι αριθμοί όμως αυτοί δεν επιτρέπουν να υποστηριχθεί ότι οι εισαγωγές χάλυβα από τρίτες χώρες θίγουν αθεράπευτα τη διάθεση στην αγορά του άνθρακα του Ρουρ στις κυριότερες ζώνες πωλήσεώς του.

Η κατάσταση αυτή εξηγείται τόσο από τη γεωγραφική προστασία που έχει η πλειονότητα αυτών των ζωνών πωλήσεως σχετικά με τις κύριες πηγές άνθρακα

των τρίτων χωρών, όσο και από τον δασμό που εφαρμόζει η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στις εισαγωγές άνθρακα από τρίτες χώρες.

Ορθώς παρατηρεί η Ανωτάτη Αρχη ότι, εφόσον οι παραγωγοί των τρίτων χωρών εφήρμοζαν συστηματικά πολιτική τιμών χωρίς να λαμβάνουν υπόψη την κατάσταση της αγοράς και το κόστος, έπρεπε να προληφθούν τέτοιοι κίνδυνοι με μέτρα εμπορικής πολιτικής.

Πριν ακόμη εισαχθεί από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δασμός επί του ανθρακα προελεύσεως τρίτων χωρών, οι τιμές πωλήσεως του άνθρακα του Ρουρ δεν είχαν προσδιορισθεί άμεσα από τις τιμές όμοιου άνθρακα εισαγωγής.

Η παρατήρηση αυτή αποδεικνύει ότι η ευχέρεια ευθυγραμμίσεως με τις τιμές των παραγωγών τρίτων χωρών δίνει στην οργάνωση από κοινού πωλήσεως, που αφορά η παρούσα προσφυγή, το μέσο υποστηρίξεως των θέσεών της, χωρίς τροποποίηση των τιμοκαταλόγων της σε όλη την περίμετρο της ζώνης της πωλήσεως.

Η εξίσωση, στο εσωτερικό μιας ισχυρής οργάνωσης από κοινού πωλήσεως, της μειώσεως εσόδων που προκύπτει από την ευθυγράμμιση τιμών και από άλλα μέτρα αντιμετωπίσεως του ανταγωνισμού, διευρύνει την ευχέρεια κατευθύνσεως του ανταγωνισμού που συνεπάγονται αυτά τα μέτρα, διότι επιτρέπει σε κάθε περίπτωση την επιλογή, για να γίνει η παράδοση, του ορυχείου η θέση του οποίου είναι η πλέον ευνοϊκή από την άποψη των ειδών και των τιμών μεταφοράς.

Για όλους αυτούς τους λόγους η Ανωτάτη Αρχή βασίμως διαπίστωσε ότι η συμφωνία από κοινού πωλήσεως δίνει στους ενδιαφερόμενους τόσο ευρείες δυνατότητες κατευθύνσεως του ανταγωνισμού ώστε ο ανταγωνισμός των παραγωγών των τρίτων χωρών να μην αποκλείει για την οργάνωση από κοινού πωλήσεως τη δυνατότητα προσδιορισμού των τιμών στις κύριες ζώνες της πωλήσεως (πρβλ. απόφαση 16/60, *Επίσημη Εφημερίδα* σ. 1024/60, πρώτη στήλη, τελευταία παράγραφος).

Στην παράγραφο δ της αιτιολογικής σκέψης 12 της απόφασης 16/60 η Ανωτάτη Αρχή αναφέρει τους λόγους που την οδήγησαν να διαπιστώσει ότι ο ανταγωνισμός του πετρελαίου, όσο ζωηρός και όσο αυξανόμενος και αν ήταν, δεν στερεί την οργάνωση από κοινού πωλήσεως από ορισμένο περιθώριο ελευθερίας στην επιλογή των τιμοκαταλόγων της.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ανταγωνισμός του πετρελαίου θίγει άνισα τις διάφορες κατηγορίες και τα διάφορα είδη άνθρακα και ότι τα λιγότερο θιγόμενα μεταξύ αυτών είναι ακριβώς εκείνα που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής των προσφευγουσών.

Κατά τον ίδιο τρόπο, καθόσον πωλείται ο άνθρακας για σκοπούς καύσεως, η θέση του πετρελαίου σχετικά με τη θέση του άνθρακα είναι άνισα ισχυρή ανάλογα με τη χρήση που γίνεται.

Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ πετρελαίου και άνθρακα μετατίθεται ανάλογα με τη σχέση των τιμών των δύο αυτών καυσίμων.

Κατά συνέπεια, σχετικά με τον ανταγωνισμό του πετρελαίου, υφίσταται ζώνη τιμών στην οποία η οργάνωση από κοινού πωλήσεως μπορεί να διαλέξει, όχι ελεύθερα, αλλά με ορισμένο περιθώριο ελευθερίας, την πολιτική της πωλήσεων και εντός ορισμένων ορίων τους τιμοκαταλόγους της.

Η εξουσία προσδιορισμού των τιμών που προκύπτει κατ' αυτόν τον τρόπο ενισχύεται και επεκτείνεται με την εισαγωγή φόρου επί του πετρελαίου στην κύρια ζώνη πωλήσεων των ενδιαφερομένων.

Οι συνέπειες που συνάγονται από τις διαπιστώσεις αυτές επιβεβαιώνονται, πράγματι, από τη διαφορά των αλλαγών των τιμοκαταλόγων που έγιναν στις τιμές των κατηγοριών και ειδών ανάλογα με το αν βρίσκονται λίγο-πολύ σε ανταγωνισμό με το πετρέλαιο.

Οι προηγούμενες σκέψεις οδηγούν στη διαπίστωση ότι η οργάνωση από κοινού πωλήσεως διαθέτει ορισμένη εξουσία προσδιορισμού των τιμών.

Το συμπέρασμα αυτό αντιτίθεται στο συμπέρασμα των προσφευγουσών οι οποίες ισχυρίζονται:

«ότι αυτός που περιορίζεται να καταχωρίζει τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη δράση των δεδομένων της αγοράς επί του επιπέδου των τιμών καθορίζει τις τιμές, αλλά δεν τις προσδιορίζει» (προσφυγή αριθμός 26),

ότι όταν μια σύμπραξη επιχειρήσεων που ρυθμίζει σημαντικό μερίδιο των προϊόντων στην αγορά

«υποχρεούται να ευθυγραμμίζει την πολιτική της επί των τιμών με τα ανταγωνιστικά προϊόντα, δεν μπορεί να γίνει λόγος για έλεγχο της συμπράξεως επί της αγοράς» (προσφυγή αριθμός 22),

και ότι μια σύμπραξη

«δεν μπορεί να ασκήσει αποφασιστική επιρροή στην αγορά παρά μόνον όταν δεν υπόκειται καθόλου στον νόμο προσφοράς και ζητήσεως»,

δηλαδή όταν δεσπόζει στην αγορά (προσφυγή αριθμός 24).

Σύμφωνα με τις πιο πάνω περικοπές φαίνεται ότι ναι μεν, κατά την άποψη των προσφευγουσών, η οργάνωση από κοινού πωλήσεως δίνει την εξουσία καθορισμού τιμών, δεν παρέχει όμως την εξουσία του προσδιορισμού τους διότι, εφόσον δεν δεσπόζει στην αγορά, δεν μπορεί να καθορίσει τις τιμές σε επίπεδα ουσιωδώς διαφορετικά από τα επίπεδα που επιβάλλει ο νόμος της προσφοράς και της ζητήσεως.

Έτσι, «καθορίζοντας» τις τιμές του τιμοκαταλόγου, η οργάνωση από κοινού πωλήσεως δεν έχει άλλη δυνατότητα, κατά τις προσφεύγουσες, παρά να διαπιστώσει τις τιμές της αγοράς, οι οποίες έχουν «προσδιοριστεί» από τον νόμο της προσφοράς και της ζητήσεως και ειδικότερα στο πλαίσιο του νόμου αυτού από τις τιμές με τις οποίες προσφέρονται στην αγορά τα προϊόντα των λοιπών αναθρακοφόρων λεκανών της Κοινότητας, ο άνθρακας των τρίτων χωρών και το πετρέλαιο.

Η αντίληψη αυτή φέρνει αναποδράστως στη μνήμη τις ατομιστικές αγορές που περιέγραφε η ελεύθερη οικονομία όπου ο καθένας βρισκόταν προ τιμής αγοράς την οποία δεν μπορούσε κατά τίποτε να επηρεάσει η δική του συμπεριφορά.

Επρόκειτο για κατάσταση τέλειου ανταγωνισμού όπου προφανώς κανένας προσφέρων δεν είχε την έξουσία «να προσδιορίσει» την τιμή, αλλά βρισκόταν μπροστά στην επιλογή να προσφέρει ή να μην προσφέρει στην τιμή της αγοράς ή να διαφοροποιήσει τον όγκο της προσφοράς του σε συνάρτηση με τις τιμές της αγοράς όταν το κόστος της παραγωγής ποίκιλλε με τις παραχθείσες ποσότητες.

Θα έκλεινε κανείς τα μάτια του στην πραγματικότητα αν θεωρούσε την αγορά του άνθρακα ή την αγορά της ενεργείας ατομιστική αγορά τέλειου ανταγωνισμού.

Δεν ενώνει πολλούς παραγωγούς ακατάλληλους να επηρεάσουν με το βάρος των προσφορών τους όρους της αγοράς, αλλά περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, η παραγωγή των οποίων είναι πάντοτε σημαντική.

Η φύση των πραγμάτων κάνει την αγορά της ενεργείας αγορά όπου έρχονται αντιμέτωπες μεγάλες μονάδες.

Σε μια τέτοια αγορά οι παραγωγοί δεν διαφεύγουν τον ανταγωνισμό των ανταγωνιστών τους, αλλά ασκούν, ανάλογα με τις διαστάσεις τους, όχι αμελητέα επιρροή στις τιμές της αγοράς και ως εκ τούτου οδηγούνται σε πραγματική πολιτική πωλήσεων.

Οι ίδιες οι προσφεύγουσες περιγράφουν τη συμπεριφορά τους με τις εξής λέξεις:

«Μεγάλο τμήμα του άνθρακα του Ρουρ πωλήθηκε βάσει των τιμοκαταλόγων, με ειδικές πριμοδοτήσεις (δώρα στους πελάτες και δώρα για μεγάλες ποσότητες). Τα δώρα αυτά τα οποία δικαιούνται όλοι οι καταναλωτές που ανταποκρίνονται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις αποτελούν είδος εκπτώσεως τιμών, προσαρμοζόμενο προς την κατάσταση του ανταγωνισμού. Η αλλαγή αυτή των τιμοκαταλόγων επηρεάζει σημαντικό τμήμα του συνολικού ποσού των πωλήσεων της οργανώσεως από κοινού πωλήσεως. Εξάλλου, για να διατηρηθούν οι παραδοσιακές αγορές, για να διατίθεται στην αγορά η τρέχουσα παραγωγή και αν είναι δυνατόν να μειωθεί το υψηλό επίπεδο των αποθεμάτων, το Ρουρ έκανε χρήση της δυνατότητας που του δόθηκε να ευθραμμιστεί με τις τιμές των τρίτων χωρών (προεχόντως) και άλλων ανθρακοφόρων λεκανών της ΕΚΑΧ (σε ασθενέστερο μέτρο). Σ' αυτό προστίθενται οι εργασίες εξαγοράς που έγιναν στο πλαίσιο "κοινότητας απελπισίας" καθώς και άλλων που έγιναν σε μεγάλο βαθμό μέσα στο πλαίσιο της "επιχείρησης Erhard"· ας μας επιτραπεί να παρατηρήσουμε στο σημείο αυτό ότι η Ανωτάτη Αρχή ονόμασε αυτή η ίδια αυτές τις εξαγορές "ευθυγραμμίσεις" a posteriori (προσφυγή αριθμός 35)

Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν με μεγαλύτερη ακόμη επιμονή ότι οι τιμές του άνθρακα των τρίτων χωρών δεν είναι τιμές αγοράς, αλλά τιμές εσκεμμένες, οι οποίες καθορίστηκαν στο πλαίσιο στρατηγικής κατακτήσεως.

Στην προσφυγή αναγράφεται ότι

«δεν είναι δυνατόν, κατά τον καθορισμό των ισχυόντων τιμοκαταλόγων για τον άνθρακα του Ρουρ, να ληφθούν υπόψη οι τιμές πολιτικού ντάμπινγκ, που εφαρμόζουν τα κράτη του ανατολικού μπλοκ ούτε οι τιμές του χάλυβα τρίτων χωρών,

όταν τα έξοδα μεταφοράς του χάλυβα αυτού καλύπτουν μόνο το 60% του κόστους ή (όπως π.χ. για τον αγγλικό άνθρακα) όταν οι τιμές εξαγωγής είναι πολύ πιο κάτω από τις τιμές της εσωτερικής (αγγλικής) αγοράς» (προσφυγή αριθμός 35).

Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται επίσης ότι οι τιμές του πετρελαίου είναι τιμές που προσπαθούν να παραγκωνίσουν τον χάλυβα σ' αυτές τις ζώνες της πωλήσεως, δηλαδή προσδιορισμένες σε συνάρτηση με τις τιμές στις οποίες προσφέρεται ο άνθρακας σ' αυτές τις ζώνες. Λέγουν μάλιστα ότι

«(...) η βιομηχανία πετρελαίου εφαρμόζει ανταγωνισμό υποκαταστάσεως (τις περισσότερες φορές κάτω των τιμών κόστους)»,

ότι ήδη

«το γεγονός ότι οι τιμές του πετρελαίου — αντίθετα προς τους τιμοκαταλόγους — και του άνθρακα της Κοινότητας είναι απόλυτα ατομικές και ποικίλλουσες εμποδίζει φυσικά να αντιμετωπισθεί ο ανταγωνισμός του πετρελαίου με γενική μείωση των τιμοκαταλόγων. Είναι αξιοσημείωτη σχετικά η διαπίστωση που έκανε το Coal Committee του OECE στην τέταρτη έκθεσή του (*Coal Industry in Europe*, 1960, αριθμοί 5 και 31) ότι το πλεονέκτημα από την άποψη του ανταγωνισμού των παραγωγών πετρελαίου επί των παραγωγών άνθρακα είναι ότι οι εταιρίες πετρελαίου διατηρούν ελαστικές τιμές, ότι μπορούν, ανάλογα με την κατάσταση της αγοράς να προβαίνουν σε διακρίσεις μεταξύ των διαφόρων καταναλωτών και ότι μπορούν, ανάλογα με τις περιστάσεις να συγκατανεύσουν σε οποιαδήποτε θυσία τιμών για να κατακτήσουν την αγορά» (προσφυγή αριθμός 35).

Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν κατά γενικότερο τρόπο ότι

«δεν μπορεί να διαπιστωθεί in abstracto αν υφίσταται ή όχι η κυριαρχία της αγοράς, διότι αυτό το ζήτημα εξαρτάται πολύ περισσότερο από τη συγκεκριμένη κατάσταση της αγοράς και ιδίως από τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην αγορά της ενεργείας» (προσφυγή No 32).

Τα αποσπάσματα αυτά αποδεικνύουν με ενάργεια ότι στην αγορά της ενεργείας κανένας από τους πωλητές δεν βρίσκεται μπροστά σε αμετακίνητες τιμές αγοράς, αλλά καθένας απ' αυτούς προσπαθεί να τις «προσδιορίσει» και σε μεγάλη κλίμακα, ποικίλλουσα όμως ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά, το πετυχαίνει.

Η προηγούμενη ανάπτυξη αποδεικνύει ότι ο ανταγωνισμός που υφίσταται de facto στην αγορά της ενεργείας δεν είναι ανταγωνισμός των ατομιστικών αγορών, όπου ο καθένας βρίσκεται μπροστά σε τιμή αγοράς η οποία δεν επηρεάζεται από τη συμπεριφορά του, αλλά ανταγωνισμός που ασκείται μεταξύ μεγάλων μονάδων, που διαθέτουν ορισμένη εξουσία επί των τιμών και την ευχέρεια ενσυνείδητης προσαρμογής της συμπεριφοράς τους προς τη συμπεριφορά των εταίρων τους.

Η αγορά αυτή είναι χαρακτηριστική στο καθεστώς ολιγοπωλίου, που αποτελεί επίσης καθεστώς ατελούς ανταγωνισμού.

Η θεωρία του ατελούς ανταγωνισμού εισήλθε ήδη στην επιστήμη, η οποία βλέπει στο ολιγοπώλιο ένα καθεστώς όπου κάθε πωλητής λαμβάνει υπόψη στους οικονομικούς υπολογισμούς του την πιθανή συμπεριφορά που θα έχουν οι ανταγωνιστές του εις απάντηση των δικών του αποφάσεων, για τον απλούστατο λόγο ότι αυτό που κάνουν οι ανταγωνιστές του είναι άμεσο αποτέλεσμα αυτού που κάνει ο ίδιος.

Η αντίθεση με τον αμιγή ανταγωνισμό στο σημείο αυτό είναι θεμελιώδης.

Ένας διαπρεπής συγγραφέας δίνει τον ορισμό της ολιγοπωλιακής αγοράς ως αγοράς «όπου οι τιμές μπορούν να καθορίζονται από τις ίδιες τις διάφορες επιχειρήσεις και καθίστανται έτσι στοιχείο της στρατηγικής τους στην αγορά. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό», προσθέτει, «ότι η πολιτική του ανταγωνισμού της Κοινότητας αποσκοπεί στον περιορισμό του στρατηγικού περιθωρίου που κατέχουν ορισμένα ολιγοπώλια της αγοράς», Δελτίο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας αριθ. 7-8, Ιούλιος- Αύγουστος 1961, σ. 21 και 22).

Οι περιγραφές αυτές εφαρμόζονται απόλυτα στην αγορά του άνθρακα αλλά και στην αγορά της ενεργείας, όπως τις περιέγραψαν οι ίδιες οι προσφεύγουσες.

Σε τέτοιες αγορές η εξουσία καθορισμού των τιμών δεν προσκρούει, όπως θα συνέβαινε σε περίπτωση απόλυτου ανταγωνισμού, στο αμετακίνητο φράγμα των τιμών της αγοράς, αλλά διαθέτει ζώνη χειρισμών με ακαθόριστα όρια εντός των οποίων η εξουσία που καθορίζει τις τιμές μπορεί να επιλέξει το επίπεδο στο οποίο θα τις καθορίσει.

Ο καθορισμός των τιμών μέσα σ' αυτήν τη ζώνη του ακαθορίστου είναι το αποτέλεσμα της στρατηγικής των μεγάλων μονάδων που συγκρούονται στην

αγορά και όχι το αποτέλεσμα απλής διαπιστώσεως από αυτές της τιμής της αγοράς, η οποία αυτή η ίδια εξαρτάται από τις αποφάσεις τους.

Ναι μεν η αγορά της ενεργείας είναι αγορά ολιγοπωλιακή, η οποία προσφέρει σε αυτούς οι οποίοι μετέχουν τη δυνατότητα αληθινής οικονομικής στρατηγικής, δεν μπορεί όμως να μην τους παρέχει ορισμένη εξουσία προσδιορισμού των τιμών.

Η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα δεν παρέλειψε να λάβει υπόψη της την τεχνική και εμπορική εξέλιξη, η οποία αυξάνει σταθερά το μέγεθος των οικονομικών μονάδων και τείνει να δώσει κάθε μέρα και περισσότερο στην αγορά άνθρακα και χάλυβα χαρακτήρα ολιγοπωλιακό.

Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 65 και της παραγράφου 2 του άρθρου 66 δείχνουν τη βούληση των συντακτών της Συνθήκης να μη δημιουργηθούν εμπόδια σ' αυτήν την εξέλιξη, υπό την προϋπόθεση ότι εξυπηρετεί τους σκοπούς της Συνθήκης και ιδίως ότι αφήνει να διατηρείται μεταξύ των μεγάλων μονάδων το αναγκαίο ποσοστό ανταγωνισμού για να διαφυλαχθεί η θεμελιώδης απαίτηση του άρθρου 2, η οποία επιβάλλει στην Κοινότητα

«να δημιουργήσει προοδευτικώς τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν μόνες τους την ορθολογικότερη κατανομή της παραγωγής στο υψηλότερο επίπεδο παραγωγικότητος, διαφυλάττοντας συγχρόνως την συνεχή απασχόληση και αποφεύγοντας την πρόκληση θεμελιωδών και παρατεινομένων διαταραχών της οικονομίας των κρατών μελών».

Αυτή η μέριμνα της διαφυλάξεως ορισμένου ποσοστού ανταγωνισμού στο καθεστώς του ατελούς ανταγωνισμού όπως είναι στην περίπτωση του άνθρακα και του χάλυβα ενέπνευσε προφανώς μια από τις προϋποθέσεις που επιβάλλονται από την παράγραφο 2 του άρθρου 65 στις συμφωνίες από κοινού πωλήσεως οι οποίες μπορούν να επιτραπούν, δηλαδή να μη δίνουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προσδιορίζουν τις τιμές σημαντικού μέρους των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς.

Η Συνθήκη προχώρησε ακόμη περισσότερο από το άρθρο 65 φροντίζοντας να μην φέρει εμπόδια στις απαραίτητες εξελίξεις, αφού έφθασε μέχρι του σημείου να αναγνωρίσει στο άρθρο 95 ότι «η βαθειά μεταβολή των οικονομικών και τεχνικών συνθηκών» μπορεί να καταστήσει «αναγκαία την προσαρμογή των κανόνων περί της ασκήσεως από την Ανωτάτη Αρχή των εξουσιών που της έχουν μεταβιβαστεί».

Η Ανωτάτη Αρχή και το Ειδικό Συμβούλιο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα ζήτησαν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 95, στις 20 Ιουλίου 1961, τη γνώμη του Δικαστηρίου επί ενός σχεδίου τροποποιήσεως της Συνθήκης, για να αντιμετωπισθούν τα αποτελέσματα θεμελιώδους και παρατεινομένης αλλαγής των προϋποθέσεων διαθέσεως στο εμπόριο στις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα.

Το Δικαστήριο σημείωσε στη γνωμοδότηση 1/61 της 13ης Δεκεμβρίου 1961

«ότι καταρχήν το άρθρο 95 δεν εμποδίζει την προσαρμογή των κανόνων σχετικά με τις εξουσίες που παρέχει το άρθρο 65 στην Ανωτάτη Αρχή, τροποποιώντας την παράγραφο 2 του αρθρου αυτού, η οποία θα προβλέπει ότι η Ανωτάτη Αρχή θα μπορεί να εγκρίνει είτε συμφωνίες άλλης φύσεως από αυτές που προβλέπονται από την τωρινή διάταξη, οι οποίες όμως επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, είτε συμφωνίες της ιδίας φύσεως με αυτές που προβλέπονται από την ισχύουσα ρύθμιση, οι οποίες όμως επιδιώκουν διαφορετικό σκοπό, είτε τέλος συμφωνίες άλλης φύσεως και οι οποίες επιδιώκουν άλλους σκοπούς».

Περαιτέρω το Δικαστήριο δέχτηκε

«ότι οι τροποποιήσεις τόσο του πρώτου μέρους του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2, που επιτρέπουν την έγκριση άλλων κατηγοριών συμφωνιών πέραν των ισχυουσών διατάξεων, ότι η περίπτωση α της ίδιας παραγράφου η οποία αφορά τους σκοπούς των συμφωνιών που μπορούν να επιτραπούν, μπορούν να αποτελέσουν προσαρμογή των κανόνων σχετικά με την άσκηση των εξουσιών εγκρίσεως που έχουν μεταβιβαστεί στην Ανωτάτη Αρχή, ότι όμως αντιθέτως η κατάργηση της περιπτώσεως γ υπερβαίνει το πλαίσιο μιας προσαρμογής (...)».

Έτσι έδειξε το Δικαστήριο ότι εννοεί, όπως επιθυμούσαν οι προσφεύγουσες,

«να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει τους κανόνες δικαίου λαμβάνοντας υπόψη τη νέα οικονομική κατάσταση» και «τα νέα έργα που θέτει ο δυναμισμός της οικονομικής ζωής» (υπόμνημα απαντήσεως αριθμός 53),

«αλλά ότι δεν μπορεί να επιτρέψει την κατάργηση των θεμελιωδών απαιτήσεων του άρθρου 65, παράγραφος 2, γ, απαιτήσεων οι οποίες τείνουν να διαφυλάξουν στην ολιγοπωλιακή αγορά του άνθρακα και του χάλυβα το απαραίτητο ποσοστό ανταγωνισμού για να τηρηθούν οι θεμελιώδεις απαιτήσεις που απαριθμούνται στα άρθρα 2, 3, 4, και 5 της Συνθήκης, ιδίως δε για να μην παύσει να

διαφυλάσσεται η διατήρηση και η τήρηση των κανονικών όρων του ανταγωνισμού.».

Η Ανωτάτη Αρχή έκρινε ότι αυτό το απαραίτητο ποσοστό ανταγωνισμού διαφυλασσόταν με τρεις κοινοπραξίες από κοινού πωλήσεως τις οποίες επέτρεψε με τις αποφάσεις 5/56, 6/56 και 7/56 της 15ης Φεβρουαρίου 1956, αλλά ότι δεν διαφυλασσόταν από την επιβίωση κοινών μηχανισμών που επιτράπηκαν με την απόφαση 8/56 της 15ης Φεβρουαρίου 1956 και με την οργάνωση από κοινού πωλήσεως που απαγορεύτηκε με την απόφαση 16/60 της 22ας Ιουνίου 1960.

Το Δικαστήριο δεν βλέπει να συντρέχει κανένας λόγος να γίνει δεκτό ότι επιβάλλοντας τη διατήρηση ελάχιστου ποσοστού του ανταγωνισμού εντός της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ, η Ανωτάτη Αρχή δεν τήρησε το γράμμα και το πνεύμα της Συνθήκης και ιδίως τις υποχρεώσεις που της επιβάλλουν τα άρθρα 2, 3, 4 και 5.

Αφού διαπιστώθηκε ότι η οργάνωση από κοινού πωλήσεως είχε ορισμένη εξουσία προσδιορισμού των τιμών, η παρούσα διαφορά καταλήγει σε τελευταία ανάλυση στο ζήτημα αν η εξουσία αυτή εφαρμόζεται σε σημαντικό μέρος των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς.

Το ζήτημα αυτό θα ερευνηθεί στην παράγραφο γ πιο κάτω.

β) Η έννοια του «ελέγχου διαθέσεως προϊόντων στις αγορές»

Η Ανωτάτη Αρχή διαπιστώνει στην αιτιολογική σκέψη 13 της απόφασης 16/60 ότι μεταβιβάζοντας στην οργάνωση από κοινού πωλήσεως το αποκλειστικό δικαίωμα να διαθέτει τα προϊόντα τους, πλην των ποσοτήτων που έχουν παρατηρηθεί, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δίνουν σ' αυτήν την οργάνωση την ευχέρεια να κατευθύνει, ανάλογα με τις απαιτήσεις της πολιτικής της πωλήσεων, τις ποσότητες την πώληση των οποίων της εμπιστεύτηκε.

Η διαπίστωση αυτή αρκεί για να αποδείξει ότι εξασφαλίζοντας τον έλεγχο μέρους του άνθρακα και του οπτάνθρακα στην κοινή αγορά, οι ενδιαφερόμενοι αποκτούν την εξουσία να προσδιορίζουν τις ποσότητες, τις περιοχές και τους αγοραστές που θεωρούν ουσιώδεις για να εμποδίσουν τη διείσδυση ανταγωνιστών στην κύρια περιοχή τους πωλήσεων.

Η κυριαρχία που ασκείται από την κοινοπραξία πωλήσεων στην πολιτική των ευθυγραμμίσεων της επιτρέπει, κατευθύνοντας κατά τη βούλησή της τις ποσότητες, έστω και όχι σημαντικές σε σχέση με τις πωλήσεις της, να επηρεάζει βαθιά τη διάθεση στις αγορές προϊόντων των ανταγωνιστών της και κατά συνέπεια ενισχύει τον έλεγχο τον οποίο ασκεί στις δικές της αγορές.

Δεν είναι δυνατόν να μη γίνει δεκτή στην ευχέρεια προσδιορισμού των αγορών, που χορηγείται στην κοινοπραξία από κοινού πωλήσεως, ορισμένη εξουσία ελέγχου της διαθέσεως στις αγορές κατά την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 2, γ.

Οι αιτιάσεις που διατύπωσαν οι προσφεύγουσες, αμφισβητώντας τη συμπερίληψη των ποσοτήτων που παρακρατήθηκαν, δεν μπορούν, όπως θα αποδειχθεί στην επόμενη παράγραφο γ, να αλλάξουν το ποιοτικό συμπέρασμα του Δικαστηρίου.

γ) Η έννοια του «σημαντικού μέρους των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς»

Η διαπίστωση ότι μια συμφωνία από κοινού πωλήσεως δίνει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις την εξουσία προσδιορισμού των τιμών ή ελέγχου των αγορών διαθέσεως των προϊόντων δεν αρκεί για να μπορεί η Ανωτάτη Αρχή να αρνηθεί την έγκριση αυτής της συμφωνίας.

Απαιτείται ακόμη αυτή η εξουσία να εφαρμόζεται σε σημαντικό μέρος των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς.

Πρέπει επομένως να ερευνηθεί αν συντρέχει αυτή η περίπτωση όσον αφορά την εξουσία προσδιορισμού των τιμών και ελέγχου των αγορών διαθέσεως, την οποία έγινε δεκτό ότι περιεβλήθη η εν λόγω οργάνωση από κοινού πωλήσεως.

Η Συνθήκη δεν καθορίζει τα κριτήρια που επιτρέπουν να αναγνωρισθεί η σημαντικότητα του μέρους των εν λόγων προϊόντων τα οποία υπάγονται στην αρμοδιότητα της οργανώσεως από κοινού πωλήσεως.

Από το σύνολο των διατάξεων της Συνθήκης προκύπτει ότι θεωρείται πως υφίσταται εξουσία προσδιορισμού των τιμών και ελέγχου της διαθέσεως στις αγορές σημαντικού μέρους των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς όταν η έκταση της επιδράσεως που ασκεί δεν είναι δευτερεύουσα ή επουσιώ-

δης, αλλά είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο στην αγορά αυτή το ποσοστό ανταγωνισμού που επιθυμεί η Συνθήκη και το έργο που αναθέτουν στην Κοινότητα τα άρθρα 2, 3, 4, και 5.

Πιο πάνω αποδείχθηκε ότι τίποτε δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι η Συνθήκη θέλησε να απαγορεύσει την ύπαρξη ή τον σχηματισμό μεγάλων μονάδων παραγωγής ή πωλήσεων χαρακτηριστικών στην αγορά άνθρακα και χάλυβα.

Θα αποτελούσε απόκρυψη της πραγματικότητας και άρνηση των απαιτήσεων της τεχνικής προόδου η επάνοδος στον τομέα αυτόν σε μια ατομιστική αγορά η οποία είναι στην κυριολεξία αδιανόητη για τα εν λόγω προϊόντα.

Το πρόβλημα που πρέπει να λυθεί εδώ είναι το ζήτημα από ποιο σημείο πρέπει να θεωρηθεί το πλήθος των προσφορών που υπόκεινται στην αρμοδιότητα μιας συμπράξεως αποτελεί τμήμα τόσο σημαντικό των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς ώστε να καθιστά ατελή τον ανταγωνισμό που υπάρχει στην αγορά μέχρι σημείου που να θίγει τους σκοπούς της Συνθήκης.

Η Ανωτάτη Αρχή περιέλαβε στην αιτιολογική σκέψη 9 της απόφασης 16/60 πίνακα ο οποίος καθορίζει για το 1959 το μέρος των αγοραστών στις ποσότητες λιθάνθρακα, συσσωματωμάτων λιθάνθρακα και οπτάνθρακα από λιθάνθρακα που διατέθηκε στην κοινή αγορά.

Τα μέρη αυτά κυμαίνονται μεταξύ 26,1 και 43,7%.

Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν αυτούς τους αριθμούς, υποστηρίζοντας ιδίως ότι κακώς ελήφθησαν υπόψη κατά τον υπολογισμό ορισμένες ποσότητες που είχαν παρακρατηθεί, καθώς και οι παραδόσεις στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις.

Το Δικαστήριο δεν δέχεται αυτόν τον συλλογισμό των προσφευγουσών.

Ορθώς ελήφθησαν υπόψη κατά τον υπολογισμό των ποσοτήτων που διατέθηκαν τα εν λόγω στοιχεία: άλλος τρόπος υπολογισμού δεν θα είχε εκφράσει τη συμμετοχή των προσφευγουσών στο σύνολο της αγοράς.

Ακόμη και αν ήθελε γίνει η παραχώρηση προς τις προσφεύγουσες ότι σημαντικό τμήμα των ποσοτήτων που παρακρατήθηκαν δεν αποτελεί αντικείμενο εμπορικών καθαυτό συναλλαγών, η παραχώρηση αυτή δεν θα εξασθενούσε πραγματι-

κά την ακρίβεια των υπολογισμών της Ανωτάτης Αρχής· πράγματι, οι ποσότητες της ιδίας κατηγορίας που προέρχονταν από άλλους παραγωγούς της κοινής αγοράς δεν έπρεπε επίσης, στην περίπτωση αυτή, να ληφθούν υπόψη, πράγμα που θα άλλαζε τους αριθμούς σε απόλυτη αξία, αλλά θα άλλαζε μόνον κατ' ελάχιστον την αναλογία των διατεθειμένων ποσοτήτων, οι οποίες και μόνο ενδιαφέρουν στην προκειμένη περίπτωση.

Εν πάση περιπτώσει το Δικαστήριο δεν μπορεί να δεχθεί την άποψη των προσφευγουσών οι οποίες αποκλείουν από τον υπολογισμό τους τις παραδόσεις στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις· πράγματι, όπως υπεστήριξε η Ανωτάτη Αρχή ορθώς στην προσβαλλομένη της απόφαση και κατά την παρούσα διαδικασία, πρόκειται ασφαλώς για ποσότητες των οποίων η αξία έχει καθορισθεί άμεσα ή έμμεσα από την οργάνωση από κοινού πωλήσεως.

Οποιαδήποτε και αν είναι η αξία των επικρίσεων που διατυπώθηκαν στο θέμα των αριθμών που προσκόμισε η Ανωτάτη Αρχή, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι από τους αριθμούς αυτούς προκύπτει, έστω και αν έπρεπε να υποστούν ορισμένες διορθώσεις, ότι οι ποσότητες που διατέθηκαν από την οργάνωση από κοινού πωλήσεως συγκεντρώνουν υπό την άμεση ή έμμεση επιρροή αυτής της οργανώσεως σημαντικό τμήμα των εν λόγω προϊόντων που διατέθηκαν στην κοινή αγορά και ως εκ τούτου οι εξουσίες με τις οποίες είναι περιβεβλημένη αυτή η οργάνωση επηρεάζουν σημαντικό μέρος των εν λόγω προϊόντων στην αγορά.

Εντούτοις, στον ανταγωνισμό των μεγάλων μονάδων που χαρακτηρίζει την κοινή αγορά άνθρακα, η επιρροή μιας οργανώσεως πωλήσεων δεν εξαρτάται τόσο από τον όγκο των προϊόντων που ελέγχει όσο από τον όγκο που ελέγχουν οι οργανώσεις τις οποίες αντιμετωπίζει στην αγορά.

Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι το άρθρο 66, παράγραφος 2, ορίζει ότι για να κριθεί το αποτέλεσμα μιας συγκεντρώσεως ως εμπόδιο πραγματικού ανταγωνισμού ή ως μέσο διαφυγής από τους κανόνες ανταγωνισμού που προκύπτουν από την εφαρμογή της Συνθήκης, η Ανωτάτη Αρχή οφείλει να λάβει υπόψη

«το μέγεθος των ομοειδών επιχειρήσεων εντός της Κοινότητος κατά το μέτρο που κρίνει δικαιολογημένο για να αποφύγει ή διορθώσει τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από μια ανισότητα των όρων ανταγωνισμού»

Η υποχρέωση αυτή δείχνει τη σπουδαιότητα που προσδίδει η Συνθήκη στη σχετική σπουδαιότητα των επιχειρήσεων στη διάρθρωση του ανταγωνισμού.

Εντούτοις, το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η Ανωτάτη Αρχή δεν επεκτάθηκε καθόλου επί του σημείου αυτού στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως 16/60 δεν έχει σοβαρές συνέπειες.

Είναι πράγματι αξιοσημείωτο ότι π.χ. η παραγωγή λιθάνθρακα των επιχειρήσεων που έχουν ενωθεί στην εν λόγω οργάνωση πωλήσεων είναι περίπου τρεις φορές σημαντικότερη από την παραγωγή κάθε άλλης ανθρακοφόρου λεκάνης της κοινής αγοράς και ανέρχεται σε περισσότερο από το διπλό της συνολικής αγοράς των Charbonnages de France, που αποτελεί τη μόνη οργάνωση που μπορεί να συγκριθεί από άποψη σπουδαιότητας.

Τα προαναφέρθεντα μεγέθη, ανεξαρτήτως των επιμέρους διορθώσεων που μπορεί να χρειαστούν, δεν αφήνουν αμφιβολία ότι υφίσταται χαρακτηριστική δυσανολογία μεταξύ του «μεγέθους»της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ λαμβανομένης ως σύνολο και εκείνης των λοιπών ανθρακοφόρων λεκανών της Κοινότητας.

Η δυσαναλογία αυτή προσδίδει ασφαλώς μεγάλο βάρος στην επιρροή της οργανώσεως πωλήσεων που αποτελεί την αιτία της στον ανταγωνισμό των μεγάλων μονάδων οι οποίες συγκρούονται στην κοινή αγορά.

Ακριβώς η απόφαση 16/60, με την οποία δεν χορηγείται άδεια για την οργάνωση από κοινού πωλήσεως στις τρεις κοινοπραξίες πωλήσεως της ανθρακοφόρου λεκάνης του Ρουρ, είχε ως συνέπεια να οδηγήσει τις οργανώσεις πωλήσεων του Ρουρ σε διαφορετική ασφαλώς διάσταση, αλλά του ίδιου μεγέθους με το μέγεθος της πιο μεγάλης οργανώσεως πωλήσεων της Κοινότητας μετά την ανθρακοφόρο λεκάνη του Ρουρ.

Οι διαπιστώσεις αυτές είναι περισσότερο παρά επαρκείς για να γίνει δεκτό πέραν πάσης στατιστικής λεπτολογίας ότι η οργάνωση πωλήσεων που αποτελεί το αντικείμενο της απόφασης 16/60 ελέγχει σημαντικό μέρος των εν λόγω προϊόντων εντός της κοινής αγοράς.

Β — *Ανακριβής διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών*

Οι προσφεύγουσες αιτιώνται την Ανωτάτη Αρχή ότι στήριξε τις αποφάσεις της σε ανακριβή ή ανεπαρκή διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών.

Το Δικαστήριο ερεύνησε αυτές τις αιτιάσεις.

Έκρινε δε στην πιο πάνω παράγραφο γ τις σπουδαιότερες μεταξύ αυτών, αυτές που αναφέρονται στη συμπερίληψη στις ποσότητες που διατέθηκαν στην αγορά από την οργάνωση πωλήσεων ορισμένων ποσοτήτων που είχαν παρακρατηθεί, καθώς και τις παραδόσεις στις ολοκληρωμένες επιχειρήσεις.

Άλλες αιτιάσεις, όπως αυτές που αναφέρονται στην επίδραση των τιμών του άνθρακα σε άλλες ανθρακοφόρες λεκάνες και του άνθρακα εισαγωγής, καθώς και του ανθρακίτη και του πετρελαίου επί των τιμών του Ρουρ, ανάγονται περισσότερο σε εκτίμηση και ερμηνεία οικονομικών καταστάσεων παρά σε διαπίστωση πραγματικών περιστατικών.

Άλλες αιτιάσεις, όπως αυτή που αντιπαραθέτει τον αριθμό του 47 στο 53% ως ποσοστό κοινοτικού λιθάνθρακα που διατέθηκε στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας, προκαλούν διαφωνίες πολύ μικρού μεγέθους ώστε να μπορούν να μεταβάλουν τα συμπεράσματα που συνήχθησαν από τους αμφισβητούμενους αριθμούς.

Άλλες τέλος αιτιάσεις, όπως αυτή που αναφέρεται στην παραμέληση του trend της εξελίξεως, θα μπορούσαν ίσως να αποτελέσουν ανεπάρκεια αιτιολογίας, όχι όμως ανακρίβεια διαπιστώσεως.

Επιπλέον, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να αλλάξει τη ληφθείσα απόφαση, αφού η φορά της εξελίξεως ήταν το 1960 αντίθετη με εκείνην που ήταν το 1959 (υπόμνημα ανταπαντήσεως αριθμός 41) χωρίς να μπορεί άλλωστε να συναχθεί κανένα συμπέρασμα από την εναντίωση αυτή.

Οι ίδιες οι προσφεύγουσες διαπιστώνουν, μετά την αιτίαση που προβάλλουν κατά της Ανωτάτης Αρχής ότι προσδιόρισε κακώς το ποσοστό του εισαχθέντος από τρίτες χώρες άνθρακα, ότι

«το επίπεδο της εισαχθείσας ποσόστωσης δεν είχε αποφασιστική σημασία (...) και ότι στην πραγματικότητα η ποσόστωση των εισαγωγών δεν εκφράζει πλήρως την επιρροή που ασκείται από τον άνθρακα τρίτων χωρών» (προσφυγή αριθμός 35).

Το Δικαστήριο συμμερίζεται απόλυτα αυτή την οπτική γωνία, αλλά της δίνει γενικό περιεχόμενο.

Κρίνει μαζί με τις προσφεύγουσες

«ότι μια οπτική γωνία αμιγώς ποσοτική είναι ασυμβίβαστη με το πνεύμα του άρθρου 65, παράγραφος 2, γ, όπως συνάγεται από τους στόχους της Συνθήκης» (υπόμνημα ανταπαντήσεως αριθμός 50)·

αποδείχθηκε ότι η σημαντικότητα στην οποία αναφέρεται το άρθρο 65, παράγραφος 2, γ, δεν ήταν αποκλειστικά ποσοτικό κριτήριο, αλλά αφορούσε κυρίως τη δομή του κοινοτικού συστήματος ανταγωνισμού.

Οι ανακρίβειες και τα κενά στη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών που επεσήμαναν οι προσφεύγουσες δεν επηρέασαν από πραγματική άποψη ούτε μπόρεσαν να επηρεάσουν από νομική άποψη την απόφαση 16/60 και επομένως δεν μπορούν να αποτελέσουν λόγο ακυρώσεώς της.

Γ — *Έκδηλη αγνόηση των διατάξεων της Συνθήκης*

Οι προσφεύγουσες διαβλέπουν έκδηλη αγνόηση των διατάξεων της Συνθήκης στην παράλειψη της Ανωτάτης Αρχής της αλληλεξαρτήσεως των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν τον άνθρακα του Ρουρ, στην

«έκδηλη παραβίαση στοιχειώδους αρχής της οικονομίας»,

η οποία αποκαλύπτει μια

«έκδηλη αγνόηση των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚΑΧ» (προσφυγή αριθμός 35, 4, δ),

στην

«βαριά παραβίαση των κανόνων της λογικής»

την οποία αποτελεί η γενική εκτίμηση που διατυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 12 γ της απόφασης 16/60.

Το Δικαστήριο δεν επεσήμανε στις προαναφερθείσες σκέψεις τις παραβιάσεις της Συνθήκης που επικαλούνται οι προσφεύγουσες.

Δεν μπορεί επομένως να συναγάγει το συμπέρασμα της έκδηλης αγνόησης των διατάξεων της Συνθήκης ούτε, ως εκ τούτου, να δεχθεί αυτόν τον λόγο ακυρώσεως.

4. *Παράβαση ουσιώδους τύπου*

Οι προσφεύγουσες επικαλούνται ως παράβαση ουσιώδους τύπου την ανεπάρκεια της αιτιολογίας.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε στα σημεία 2 α, β, γ, της παρούσας απόφασης ότι η αιτιολογία που περιλαμβάνεται στις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης 10/60 δικαιολογούν επαρκώς κατά νόμο τα σχετικά συμπεράσματα.

Το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε στις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης 16/70 τις αντιφάσεις που επικαλέσθηκαν οι προσφεύγουσες.

Το Δικαστήριο θεωρεί ως αποφασιστική την αιτιολογία που περιλαμβάνεται στις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης 16/60.

Κάθε άλλη αιτιολογία, περιλαμβανομένων και των σκέψεων που οι προσφεύγουσες θεωρούν ως αντιφατικές ή ανεπαρκείς, πρέπει να θεωρηθεί περιττή και ότι δεν μπορεί για τον λόγο αυτόν να δικαιολογήσει ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Για όλους αυτούς τους λόγους πρέπει να απορριφθεί η προσφυγή.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις προφορικές παρατηρήσεις των διαδίκων, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τα άρθρα 2, 3 , 4, 5, 33, 65 και 66 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, το άρθρο 24 του Οργανισμού του Δικαστηρίου που επισυνάπτεται σε αυτήν τη Συνθήκη, το άρθρο 85 της

Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και τα άρθρα 69 και 93 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

απορρίπτοντας κάθε αντίθετο ισχυρισμό, αποφασίζει:

Απορρίπτει ως αβάσιμη την προσφυγή 13/60.

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 18 Μαΐου 1962.

Donner Riese Rueff

Hammes Rossi

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Μαΐου 1962.

Ο Γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
A. M. Donner